

INTERVJU **Tonino Picula, zastupnik SDP-a u Europskom parlamentu**

Treći entitet osnažuju oni koji osporavaju jednakopravnost Hrvata u BiH

Moraju se poštovati originalna prava iz Daytona i Washingtona te zaustaviti njihove zloupotrebe

Uskoro će EK, a onda i Parlament donijeti novu rezoluciju. SDP-ov zastupnik Picula jedan je od onih koji zagovaraju novi pristup

Zoran Krešić
zoran.kresic@vecernji.net
MOSTAR

Hrvatski eurozastupnik Tonino Picula sudjelovao je na nedavno održanom Znanstveno-stručnom skupu posvećenom rješenju hrvatskog pitanja za europsku BiH. Tom prigodom pozvao je na hitnu promjenu Izbornoga zakona te nadogradnju Daytonskog sporazuma tvrdeći kako će se, sa sadašnjom strukturom te nesprennošću političkih "veto skupina" BiH nastaviti nalaziti na kraju niza zemalja regije koje aspiriraju za članstvo u EU.

Kako ocjenjujete konferenciju i zaključke u kojima se inzistira na putu prema NATO i EU te ostvarenju jednakopravnosti bh. Hrvata?

- Zaključci su na dobar način obuhvatili sadržaj rasprava koje su se vodile u Neumu drugu godinu za redom. Dobro je da su rasprave, prije svega, imale znanstveno-stručni karakter. Riječ je o problemu koji se može riješiti ako se, naravno, na pravi način interpretira i ispravno primijeni ustavno-pravna praksa iz nekih drugih država članica EU-a koje po svim svojim karakteristikama podsjećaju na BiH. Dakle, riječ je o složenim državnim zajednicama koje su u pravilu višenacionalne i u kojima postoji konstantna potraga za raspodjelom utjecaja središnje vlasti i autonomnih, regionalnih jedinica. To samo po sebi podrazumijeva da te zajednice moraju participirati u ukupnome životu zemlje. BiH je, istina, nešto drukčija. Ona nije članica Europske unije, a želi to biti.

Kakvom ocjenjujete ulogu hrvatske politike u smjeru euroatlantskih integracija?

- Čini mi se kako Hrvati na dobar način artikuliraju svoje političke ambicije pozivajući se s jedne strane na ono što se ne konzumira u okviru postojećih daytonskih mogućnosti koje oni imaju, a s druge strane promatraju naprijed. Promatraju BiH kao sutrašnju članicu EU, a ona se ne

može približiti članstvu ako ne ispoštuje osnovni set vlastitih regula ili demokratskih standarda koji moraju vrijediti za bilo koju složenu, ali demokratsku državnu zajednicu.

Na konferenciji ste govorili o potrebi nadogradnje Dayton. Kako vidite taj proces?

- BiH se nalazi pod ozbiljnim političkim pritiskom. Taj pritisak dolazi iznutra jer različite suprotstavljene skupine imaju svoju viziju kako BiH preurediti ili kako sačuvati status quo. Čini mi se da ovoga trenutka zagovaratelji statusa quo ne vide da se BiH, ovakva kakva je danas, ako se želi dugoročno održati, mora

mijenjati. Ona se mora mijenjati zbog sebe, ali pogotovo zbog članstva u EU. No, nisu ni zagovornici promjena homogena skupina. I oni također imaju različite ambicije. Neki bi BiH i dalje razvijali u unitarističkom sustavu jamčeći, prije svega, učinkovitost središnje vlasti i zanemarujući svu šarolikost, tradiciju, pa i konstitutivnost koju imaju narodi BiH. S druge strane, zagovornici statusa quo su prije prisutni u "veto skupinama" kojima je dobro u daytonskom poretku.

Kako nadići te stvorene razlike s posebnim statusom koji imaju jedni, osjećaj brojnosti koji imaju drugi i osjećaj ugroženosti s kojim žive treći?

- Najprije želim reći kako je interes svih građana živjeti u što boljoj, prosperitetnijoj državi. Međutim, ključno je pitanje koliko sami građani svojim glasovima od izbora do izbora mijenjaju stvarnost u BiH, a koliko ti izbori služe za legitimaciju političkih elita koje fingiraju želje za promjenama, a ustvari više-manje rade na očuvanju postojećeg političkog modela.

Govorili ste o unutarnjim prijeporima i pritisku, no što je s vanjskim pritiskom, ima li potencijala pokrenuti stvari u BiH?

- Vanjski pritisak je takav da će se stvari morati mijenjati ako Europska unija želi sanirati i potencijalne sigurnosne probleme u ovome dijelu Europe. Kriza iz 2015. pokazala je koliko je Balkan osjetljivo područje i ono što dolazi te prolazi preko Balkana itekako može utjecati na stabilnost europskog projekta u cjelini. Nije strategija o proširenju EU-a na zapadni Balkan nastala iz vakuuma. Ne zato što netko očekuje da će 3,6% zapadnog Balkana u ukupnu populaciju Europske unije ili još manji postotak doprinosa BDP-u EU promijeniti europski projekt. Ne. Ovoga trenutka Balkan zanima EU, prije svega, kao sigurnosni prostor. Nedavna istraživanja pokazala su kako je 66% građana EU sigurnost istaknulo vrlo visoko, odnosno da se uzmu u obzir različite sigurnosne prijetnje europskom projektu. To je prigoda za BiH da se na valu nekog novog interesa i unutarnjom potragom

MARKO LUKIĆ/PIXSELL

za održivijom višenacionalnom zajednicom dođe do optimalnoga rješenja. Naravno, potrebno je, prije svega, izbjeći pogreške iz prošlosti.

Gdje u toj "europskoj priči" vidite Hrvate u BiH?

- Kada su u pitanju Hrvati i hrvatsko pitanje u BiH, rekao bih kako je ono svakako otvoreno, prije svega jer se ne poštuje i ono što je slovo Washingtonskog i Daytonskog sporazuma. Kao prva točka mora se zatražiti da se ta originalna prava poštuju, ali i da se nadgrade svime što bi zaustavilo praksu koja se pokazala štetnom u BiH. Tražeći optimalna rješenja, Hrvati, prije svega, trebaju paziti da nekim lošim postupcima ne zatvore to pitanje na pogrešan način.

Mislite li pri tome na inicijative o trećem entitetu ili inicijative koje su do sada iz međunarodnih krugova dobivale crveni karton?

- Mislim kako će priči o trećem entitetu i njegovu osnaživanju zapravo u političkoj komunikaciji u BiH puno više doprinijeti oni koji ne dopuštaju da se na pravi način ispoštuju ravnopravnost i jednakopravnost konstitutivnih naroda koji su osnova društvenog i političkog uređenja BiH. Možda više nego same ambicije Hrvata. Hrvati u svemu tome moraju biti oprezni da jednu vrstu "krime", koja se ničim ne argumentira, zapravo ne osnaže pogrešnim rješenjima. Mislim da u okvirima Daytonskog sporazuma, koji se treba mijenjati, postoji dovoljno mehanizama da se osigura pravo Hrvata na jednakopravnost.

Prvi test za to su izmjene Izbornoga zakona. BiH ulazi u kulminaciju krize i javnost se priboja-

va da će se odnosi radikalizirati do krajnjih granica, a taj sukob će, pak, koliko god to zvučalo apsurdno, ojačati Republiku Srpsku. Kako to komentirate?

- Najprije, "idealna" BiH, kako je neki zamišljaju, ne može se graditi samo na jednoj polovini države. I na Federaciji. BiH se mora u cjelini razvijati kao demokratska država i to pravo glasa koje imaju građani BiH, a oni su i Hrvati i Bošnjaci i Srbi, mora vrijediti. Kako bi Hrvati u BiH imali osjećaj kako njihov glas vrijedi, mora se promijeniti Izborni zakon. Ako se to ne dogodi, onda BiH, ignorirajući taj problem, može upasti u ozbiljne nedaće i prije održavanja izbora, a pogotovo nakon njihova održavanja. Ne bi bilo dobro dočekati "mostarizaciju" cijele BiH.

Je li Hrvatska, kao dio međunarodne zajednice, problem ili rješenje za europsku BiH?

- Hrvatska vanjska politika je u posljednje vrijeme puno više reaktivna nego preventivna ili proaktivna. Ovo je prostor u kojemu je RH, kao članica EU, dvostruko izložena Balkanu. To je jedina zemlja EU koja ima granice s tri zemlje u postupku pridruživanja Uniji, BiH, Crnom Gorom i Srbijom. S druge strane, to je članica EU koja ima najdužu vanjsku granicu od svih članica. Zbog toga ne može pasivno promatrati što se događa na zapadnom Balkanu, a pogotovo ne može pasivno promatrati što se zbiva u BiH. Imamo predstavnike u Europskom vijeću, Europskom parlamentu, Europskoj komisiji i svugdje političari iz RH nastupaju, govore o nacionalnim interesima. Trebaju znati predstaviti situaciju na zapadnom Balkanu i BiH koji su za nas, ali i za cijelu Uniju - europski interes. ●

66%

Nedavna istraživanja pokazala su kako 66 posto građana EU traži veću sigurnost, a to znači i veću sigurnost na području zapadnoga Balkana

Izbori

UNITARNA RJEŠENJA
Probleme u BiH stvaraju oni koji je vide kao unitarnu zanemarujući šarolikost zemlje, ali i "veto skupina" koje su protiv promjena

EU

BiH može riješiti probleme ako se interpretira i ispravno primijeni ustavno-pravna praksa iz nekih drugih država članica Europske unije